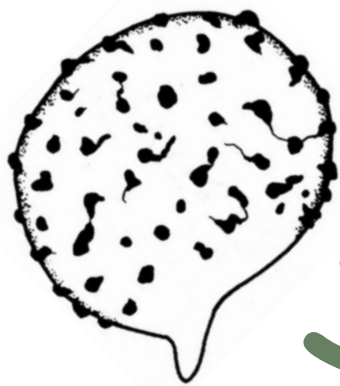

Jaargang 16, nummer 3

September 2023

Sporen

Nieuwsbrief van de
Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging

Brandplekpaddenstoelen

08

13

Auriporia

Cursus microscopie

16

21

Myxosleutel

En de vaste rubrieken...

- Editoriaal
- Activiteitenkalenders
- Afdelingsnieuws
- Nieuwtjes uit recente tijdschriften
- Cartoon
- Bib-nieuws

Jg. 16, nr. 3
September 2023

NIEUWSBRIEF VAN DE KONINKLIJKE VLAAMSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

Sporen

Editoriaal

Geachte leden

Het leuke aan amateurmycologie is dat je nooit alles kan kennen. Het is gewoon te veel: te veel soorten om ze te kennen, te veel vondsten die microscopisch nagekeken kunnen worden, te veel literatuur om alles gelezen te krijgen. Vandaar dat ik zonder blikken of blozen af en toe gewoon néé zeg; tot hier blijft het leuk maar verder ga ik niet. Zo hoef ik geen opname bij de **Kring Voor Mycologische Verslaafden** te vrezen. Maar heel af en toe kan een boeiende determinatie wel wat uit de hand lopen en volgen er uren van boeken doorbladeren, surfen op het internet en staat ondertussen mijn koffie koud te worden.

Op het moment dat de determinatie dan eindelijk in een artikel of presentatie gegoten wordt en ik de vindplaats en aanbrengrer noteer, valt het me vaak op dat er tal van leden betrokken zijn bij zo'n publicatie. Dan denk ik aan de leden die actief waren bij de organisatie of leiding van de excursie waarin de vondst gedaan werd. Maar ook waardeer ik de vele zoekers die me interessante exemplaren aanwijzen, want door hen kan ik van een groter aantal boeiende determinaties genieten. Als ik dan ook kijk naar het overleg met anderen, de redactieploeg van Sterbeeckia en Sporen en de Funbel-databankbeheerder, is de registratie en publicatie van de vondst van één zwam steeds opnieuw een heel groepsgebeuren. Dat geeft me telkens de nodige moed bij het afwerken van de laatste loodjes.

Bij de start van een nieuw paddenstoelenseizoen is het dan ook gewoon leuk om te weten dat iedereen op zijn manier bijdraagt aan de verspreiding van de paddenstoelenkennis in Vlaanderen.

Zo ook de auteurs van dit Sporen-nummer die enkele artikels klaargestoomd hebben zodat u op een leuke manier weer wat mycologische wetenswaardigheden aangeboden krijgt. Bekijk bij gelegenheid ook eens enkele oudere nummers uit de bibliotheek of op de website. In de loop der jaren is er al een grote variatie aan artikels gepubliceerd die u mogelijk nog niet allemaal heeft kunnen lezen.

Dan wens ik u verder nog veel leesplezier met dit nummer.

Lieve Deceuninck

voorzitter KVMV

Excursiekalender

D = dagexcursie, V = voormiddag, N = namiddag

Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid.

Voor **AMK** is het uur van samenkomst steeds **9.45 uur**, tenzij anders vermeld. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon.

Voor **OVMW** is het uur van samenkomst bij excursies steeds **9.30 uur**, tenzij anders vermeld.

Voor **ZWAM** is de afspraak ter plaatse telkens te **9.30 uur** (D en V) of **14.00 uur** (N).

Reeds door de afdelingen vastgelegde excursies tot eind december

zaterdag 07-10-2023 - KVMV (D)

KVMV-excursie **terril van Waterschei** te As

Alle leden van harte welkom op deze KVMV-excursie! Afspraak om 9.30 u. aan de ingang van het bos gelegen aan de voet van de terril, kruispunt Klaverbergstraat-Heideveldstraat te As. 's Middags kan er drank of iets klein besteld worden in 't Stasjon, Stationstraat 126 te As. De meegebrachte lunch in de brasserie opeten is niet toegelaten. Voor de namiddagexcursie is de afspraak om 14.00 u. op de parking tegenover het Thema-café aan de Cegeka-arena van KRC Genk, Stadionplein 4 te Genk. Wie enkel 's namiddags meegaat, gelieve de excursieleider vooraf te verwittigen.

Leiding: Luc Lenaerts (0468 12 32 19)

zondag 08-10-2023 - ZWAM (N)

Meerdaalwoud te Bierbeek

Vertrek om 14u00 op de parking bij het bos langs de Sint-Joris-Weertstraat, te bereiken via het centrum van Bierbeek en de Bevekomsestraat.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 14-10-2023 - AMK (V)

Luysterborg te Beerse

Vertrek om 9.45 u. aan de ingang van het reservaat gelegen tegenover de woning Vossenbrugstraat 43, Beerse.

Na de excursie kan er geluncht worden in De Gieterij, Rijkvorselseweg 1, Beerse (aan brug 6 naast het jaagpad), met mogelijkheid voor een hapje en een drankje, eigen boterhammen geen probleem!

Leiding: François Bartholomeeusens (0496 06 26 16)

zaterdag 14-10-2023 - MYCOLIM (V)

Lozerheide te Bocholt

Vertrek om 9.30 u. op de parking van het natuurgebied Lozerheide, Fabriekstraat (z.n.) te Bocholt.

Leiding: Jean Vangrinsven (011 27 28 53)

zaterdag 14-10-2023 - OVMW (V)

Excursie in **Het Leen** te Eeklo

Bijeenkomst om 9.30 u. op de parking van het domein; inrit via Dam, Eeklo. De ingang staat duidelijk aangeduid als 'Provinciaal domein Het Leen'.

Contact: Chris Bruggeman (0494 34 20 22)

zondag 15-10-2023 - ZWAM (N)

Dassenaarde te Molenstede

Dit is een open wandeling in samenwerking met Bezoekerscentrum WB Diest! Vertrek om 14u00 op de parking Speelplein, Asdonkstraat tgo Witte Weyerstraat te Molenstede.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 21-10-2023 - OVMW (D)

Kustexcursie in samenwerking met PWW

Bijeenkomst om 9.30 u. aan de parking voor café Perroquet op het einde van de Duinhoekstraat (N386) net tegen de grens met Frankrijk.

Gezien het grenspad beschikt over 20 verschillende biotopen, is daar voor elk wat wils. Omdat het grenspad over de hele lengte grenst aan het Westhoekreservaat, kunnen we eventueel via het reservaat terug. 's Middags kunnen we onze lunch eten in het café.

Contact: Jacky Launoy (0477 61 58 52) en Pol Debaenst (0473 48 09 65)

zaterdag 21-10-2023 - MYCOLIM (V)

Gerhagen, Tessenderlo

Vertrek om 9.30 u. op de parking aan het Bosmuseum Gerhagen, Zavelberg 10, Tessenderlo.

Leiding: Marc Meert (0477 61 47 09)

zondag 22-10-2023 - ZWAM (N)

Het Vinne te Zoutleeuw

Vertrek om 14u00 bij de ingang van "Het Vinne" Provinciaal Domein, Ossenwegstraat te Zoutleeuw. Excursie in samenwerking met Natuurpunt Zoutleeuw.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zondag 22-10-2023 - AMK (V)

Silsombos te Erps-Kwerps

Vertrek om 9.45 u. aan het bezoekerscentrum in de Lelieboomgaardenstraat 60 te Erps-Kwerps (Kortenbergh).

Na de excursie kan er geluncht worden in Bar Bruis met mogelijkheid voor een hapje en een drankje, eigen boterhammen geen probleem!

Leiding: Wim Veraghtert (0496 97 87 79)

zaterdag 04-11-2023 - MYCOLIM (V)

Hengelhof te Houthalen

Vertrek om 9.30 u. op de Parking Engelhof, Hengelhofdreef 2, Houthalen.

Leiding: Jan Cornelis (0473 42 87 41)

zaterdag 04-11-2023 - OVMW (V)

Excursie **Brakelbos**, Brakel

Bijeenkomst om 9u30 aan de kerk van Opbrakel. Van daaruit rijden we verder met een kleiner aantal wagens richting ingang van het bos.

Contact: Marc Haerssens (0476 94 28 51)

zondag 05-11-2023 - ZWAM (N)

Kouterbos te Oud-Heverlee

Vertrek om 14u00 bij de parking langs de Maurits Noëstraat te Oud-Heverlee.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zondag 05-11-2023 - AMK (V)

Hoboken-polder te Hoboken

Vertrek om 9.45 u. aan de Hobokense polderparking Polderstad, gelegen op het einde van de Scheldelei, t.h.v. de kruising met de Jan van de Wervelaan.

Leiding: Harrie Hendrickx (0479 78 33 30)

zaterdag 11-11-2023 - OVMW (V)

Kapelmuur Oudenberg te Geraardsbergen

Excursie samen met werkgroep Vlaamse Ardennen Plus.

Bijeenkomst om 9u30 aan de parking in straat Driepikkel, Geraardsbergen.

Contact: Willem Boonen (0479 09 80 37)

zondag 12-11-2023 - ZWAM (N)

Margijsbos te Loonbeek

Vertrek om 14u00 op de parking t.h.v. het kasteel van Loonbeek (Huldenberg), langs de Sint-Jansbergsteenweg.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zondag 12-11-2023 - AMK (V)

Natuurpuntgebied '**Kleiputten Terhagen**' te Terhagen (Rumst)

Samenkomst om 9.45 u. aan de poort van het Natuurpuntgebied, Nieuwstraat 54 te Terhagen (Rumst). Eventuele laatkomers nemen voor 9.45 u. contact op met de leiding. 's Middags, na de excursie, kunnen meegebrachte boterhammen genuttigd worden.

Leiding: Lieve Deceuninck (0475 268 167)

zaterdag 18-11-2023 - OVMW (V)

Neigembos te Meerbeke, met etentje om seizoen af te sluiten.

Excursie samen met werkgroep Vlaamse Ardennen Plus.

Bijeenkomst om 9u30 aan de Neigembosstraat 5, Meerbeke.

De details voor het aansluitende etentje worden later via mail en op de website gecommuniceerd.

Contact: Eddy Saveyn (0477 03 20 75)

zaterdag 18-11-2023 - AMK (V)

Molenbos te Grobbendonk, met etentje als seizoensafsluiting.

Vertrek om 9.45 u. aan Parking Molenbos, Vorselaarsebaan te Grobbendonk (50 m ten oosten van de kruising Vorselaarse Baan/Beukenlaan).

We rijden na de excursie naar Taverne De Roskam, Vispluk 75 Vorselaar (<http://www.gasthofderoskam.be/>)

Graag voor 1 november doorgeven of je iets mee gaat eten, kwestie van het juiste aantal plaatsen te reserveren!

Leiding: Peter Van Der Schoot (0476 09 50 61, [petervanderschoot\[at\]telenet.be](mailto:petervanderschoot[at]telenet.be))

zaterdag 18-11-2023 - AMK (V)

Cursus '**Microscopie in functie van de mycologie**': veldexcursie 1

Voor de ingeschrevenen van de cursus microscopie.

Thema: geen microscopie zonder macro-observatie.

Praktische informatie over deze veldexcursie wordt rechtstreeks aan de deelnemers overgemaakt. Zie ook de aankondiging van de cursus in Sporen 16-3 of kvmv.be/index.php/actueel.

zondag 03-12-2023 - AMK (V)

Cursus '**Microscopie in functie van de mycologie**': veldexcursie 2

Voor de ingeschrevenen van de cursus microscopie.

Thema: veldvereisten voor microscopisch onderzoek

Praktische informatie over deze veldexcursie wordt rechtstreeks aan de deelnemers overgemaakt. Zie ook de aankondiging van de cursus in deze Sporen of kvmv.be/index.php/actueel.

Educatieve bijeenkomsten

De bijeenkomsten van de OVMW in **Gent** gaan door aan de Onderzoeksgroep Mycologie van de Universiteit Gent, K.L. Ledeganckstraat 35, 2^e verdieping.

De bijeenkomsten in **Antwerpen** gaan door in de Bioruimte van de UAntwerpen, Campus Drie Eiken (gebouw O, 3e verdieping), GPS-adres: Fort VI-straat te Wilrijk, parking 2. Vóór iedere vergadering (behalve bestuurlijke vergaderingen) is er vanaf 19.00 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenuen. Het opstellen van de microscopen voor praktijklessen en mycologische werkgroepavonden gebeurt bij voorkeur vóór 19.30 uur, zodat de sessies vlot kunnen beginnen. De bib is steeds gesloten de 4^e dinsdag van de maand. Afkorting B&D = bioruimte en digitaal. Zoom-link zie onder *Documentatie/Ledeninformatie/Digitale avond*.

De ZWAM-bijeenkomsten in **Diest** gaan door van 19.00 tot 22.00 uur in het Bezoekerscentrum van het Webbekomsbroek, Omer Vanoudenhovelaan 48 te Diest.

maandag 02-10-2023 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten van de ZWAM te Diest

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 03-10-2023 - OVMW (N)

Salon du Champignon

Educatieve bijeenkomst: microscopie en discussie van zelf verzamelde vondsten. Microscopen, stereomicroscopen, object- en dekglasjes en de bibliotheek zijn beschikbaar. Graag eigen prepareermateriaal en reagentia meebrengen.

Naast collega-mycologen worden deze microscopiesessies ook bijgewoond door studenten die het vak 'Basidiomycota' volgen. De sessies vangen aan om 16.00 u. (geen probleem indien u wat later toekomt) en duren tot 20.00 u. Gaat door in de practicumzaal op de 2e verdieping, ingang gemakkelijk via trap of lift aan kant van de K.L. Ledeganckstraat.

Contact: Mieke Verbeken (0494 75 72 02)

Nathan Schoutteten (0495 11 38 16)

dinsdag 03-10-2023 - AMK (A)

Determinatieavond (Wilrijk, Antwerpen)

Bespreking en determinatie van meegebrachte vondsten, microscopisch onderzoek mogelijk. De microscopen van de

bioruimte (UAntwerpen) zijn beschikbaar.

Van 19.30 - 21.45 u. Vanaf 19.00 u. is de bioruimte toegankelijk. Leiding: ervaren leden.

Contact: Lieve Deceuninck (0475 268 167)

maandag 09-10-2023 - OVMW (N)

Salon du Champignon

Educatieve bijeenkomst: microscopie en discussie van zelf verzamelde vondsten. Microscopen, stereomicroscopen, object- en dekglasjes en de bibliotheek zijn beschikbaar. Graag eigen prepareermateriaal en reagentia meebrengen. Naast collega-mycologen worden deze microscopiesessies ook bijgewoond door studenten die het vak 'Basidiomycota' volgen. De sessies vangen aan om 16.00 u. (geen probleem indien u wat later toekomt) en duren tot 20.00 u. Gaat door in de practicumzaal op de 2e verdieping, ingang gemakkelijkst via trap of lift aan kant van de K.L. Ledeganckstraat.

Contact: Mieke Verbeken (0494 75 72 02)

Nathan Schoutteten (0495 11 38 16)

dinsdag 10-10-2023 - AMK (A)

Determinatieavond (Wilrijk, Antwerpen)

Bespreking en determinatie van meegebrachte vondsten, microscopisch onderzoek mogelijk. De microscopen van de bioruimte (UAntwerpen) zijn beschikbaar.

Van 19.30 - 21.45 u. Vanaf 19.00 u. is de bioruimte toegankelijk. Leiding: ervaren leden.

Contact: Lieve Deceuninck (0475 268 167)

maandag 16-10-2023 - OVMW (N)

Salon du Champignon

Educatieve bijeenkomst: microscopie en discussie van zelf verzamelde vondsten. Microscopen, stereomicroscopen, object- en dekglasjes en de bibliotheek zijn beschikbaar. Graag eigen prepareermateriaal en reagentia meebrengen. Naast collega-mycologen worden deze microscopiesessies ook bijgewoond door studenten die het vak 'Basidiomycota' volgen. De sessies vangen aan om 16.00 u. (geen probleem indien u wat later toekomt) en duren tot 20.00 u. Gaat door in de practicumzaal op de 2e verdieping, ingang gemakkelijkst via trap of lift aan kant van de K.L. Ledeganckstraat.

Contact: Mieke Verbeken (0494 75 72 02)

Nathan Schoutteten (0495 11 38 16)

maandag 16-10-2023 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten van de ZWAM te Diest

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 17-10-2023 - AMK (A)

Determinatieavond (Wilrijk, Antwerpen)

Voor de studenten van UAntwerpen wordt vanavond een specifiek programma opgesteld. De microscopen van de bioruimte (UAntwerpen) zijn beschikbaar.

Van 19.00 - 21.45 u.

Leiding: ervaren leden.

Contact: Lieve Deceuninck (0475 268 167)

dinsdag 24-10-2023 - OVMW (N)

Salon du Champignon

Educatieve bijeenkomst: microscopie en discussie van zelf verzamelde vondsten. Microscopen, stereomicroscopen, object- en dekglasjes en de bibliotheek zijn beschikbaar. Graag eigen prepareermateriaal en reagentia meebrengen. Naast collega-mycologen worden deze microscopiesessies ook bijgewoond door studenten die het vak 'Basidiomycota' volgen. De sessies vangen aan om 16.00 u. (geen probleem indien u wat later toekomt) en duren tot 20.00 u. Gaat door in de practicumzaal op de 2e verdieping, ingang gemakkelijkst via trap of lift aan kant van de K.L. Ledeganckstraat.

Contact: Mieke Verbeken (0494 75 72 02)

Nathan Schoutteten (0495 11 38 16)

dinsdag 24-10-2023 - AMK (A)

Determinatieavond (Wilrijk, Antwerpen)

Bespreking en determinatie van meegebrachte vondsten, microscopisch onderzoek mogelijk. De microscopen van de bioruimte (UAntwerpen) zijn beschikbaar.

Van 19.30 - 21.45 u. Vanaf 19.00 u. is de bioruimte toegankelijk. Leiding: ervaren leden.

Contact: Lieve Deceuninck (0475 268 167)

woensdag 25-10-2023 - MYCOLIM (A)

Determinatieavond (Genk)

Macroscopische determinatie van meegebrachte vondsten o.l.v. Ronny Boeykens en enkele mycolimleden. Van 19.30 u. tot 21.30 u. in het Provinciaal Natuurcentrum, Craenevenestraat 86, Genk (Bokrijk).

Contact: Ronny Boeykens (0477 39 54 57)

donderdag 26-10-2023 - KVMV

KVMV-vierdaagse in Massemble, Heer

De vierdaagse gaat door van donderdag 26 oktober tot en met zondag 29 oktober 2023 in het Domaine de Massemble. Het programma, de routebeschrijving, verdere praktische inlichtingen over het verblijf worden via mail aan de deelnemers gezonden.

maandag 30-10-2023 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten van de ZWAM te Diest

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 31-10-2023 - AMK (A)

AMK-stuurgroepvergadering

Alle AMK-leden zijn welkom bij de bespreking van de werking. Agendapunten: opstellen excursieprogramma 2024, cursus, projectwerking.

Excursie-ideeën kunnen op voorhand gemaïld worden naar lieve.deceuninck[at]skynet.be. Aanvang: 19.30 u.

maandag 06-11-2023 - OVMW (N)

Salon du Champignon

Educatieve bijeenkomst: microscopie en discussie van zelf verzamelde vondsten. Microscopen, stereomicroscopen, object- en dekglasjes en de bibliotheek zijn beschikbaar. Graag eigen prepareermateriaal en reagentia meebrengen. Naast collega-mycologen worden deze microscopiesessies ook bijgewoond door studenten die het vak 'Basidiomycota' volgen. De sessies vangen aan om 16.00 u. (geen probleem indien u wat later toekomt) en duren tot 20.00 u. Gaat door in de practicumzaal op de 2e verdieping, ingang gemakkelijkst via trap of lift aan kant van de K.L. Ledeganckstraat.

Contact: Mieke Verbeken (0494 75 72 02)

Nathan Schoutteten (0495 11 38 16)

dinsdag 07-11-2023 - AMK (A)

Determinatieavond (Wilrijk, Antwerpen)

Bespreking en determinatie van meegebrachte vondsten; microscopisch onderzoek is mogelijk. De microscopen van de bioruimte (UAntwerpen) zijn beschikbaar.

Van 19.30-21.45 u. Vanaf 19.00 u. is de bioruimte toegankelijk. Leiding: ervaren leden.

Contact: Lieve Deceuninck (0475 268 167)

maandag 13-11-2023 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten van de ZWAM te Diest

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 14-11-2023 - OVMW (N)

Salon du Champignon

Educatieve bijeenkomst: microscopie en discussie van zelf verzamelde vondsten. Microscopen, stereomicroscopen, object- en dekglasjes en de bibliotheek zijn beschikbaar. Graag eigen prepareermateriaal en reagentia meebrengen. Naast collega-mycologen worden deze microscopiesessies ook bijgewoond door studenten die het vak 'Basidiomycota' volgen. De sessies vangen aan om 16.00 u. (geen probleem indien u wat later toekomt) en duren tot 20.00 u. Gaat door in de practicumzaal op de 2e verdieping, ingang gemakkelijkst via trap of lift aan kant van de K.L. Ledeganckstraat.

Contact: Mieke Verbeken (0494 75 72 02)

Nathan Schoutteten (0495 11 38 16)

dinsdag 14-11-2023 - AMK (A)

Start cursus microscopie: les 1 - het maken van verschillende soorten preparaten

Cursus 'Microscopie in functie van de mycologie', 5 microscopielessen en twee veldexcursies. Zie ook aankondiging onder de rubriek 'Actueel' op de website. Info en inschrijving d.m.v. een e-mail (of een sms of via whatsapp) naar: harrie.hendrickx[at]skynet.be (0479 78 33 30).

Les 1: voor de ingeschrevenen van de cursus microscopie. Aanvang 19.30 u. voor opstelling van de microscopen. Cursus begint stipt om 20.00 u. Locatie: bioruimte UAntwerpen te Wilrijk. Leiding: Harrie Hendrickx.

maandag 20-11-2023 - OVMW (N)

Salon du Champignon

Educatieve bijeenkomst: microscopie en discussie van zelf verzamelde vondsten. Microscopen, stereomicroscopen, object- en dekglasjes en de bibliotheek zijn beschikbaar. Graag eigen prepareermateriaal en reagentia meebrengen. Naast collega-mycologen worden deze microscopiesessies ook bijgewoond door studenten die het vak 'Basidiomycota' volgen. De sessies vangen aan om 16.00 u. (geen probleem indien u wat later toekomt) en duren tot 20.00 u. Gaat door

in de practicumzaal op de 2e verdieping, ingang gemakkelijk via trap of lift aan kant van de K.L. Ledeganckstraat.

Contact: Mieke Verbeken (0494 75 72 02)

Nathan Schoutteten (0495 11 38 16)

dinsdag 21-11-2023 - AMK (A)

Cursus les 2: basidiën en sporen: vormen en observatiemilieu

Voor de ingeschrevenen van de cursus microscopie. Aanvang 19.30 u. voor opstelling van de microscopen. Cursus begint stipt om 20.00 u. Leiding: Greet Van Autgaerden.

donderdag 23-11-2023 - KVMV

Cristella najaarsweekend

Het Cristella najaarsweekend gaat dit jaar door van donderdag 23 november tot en met zondag 26 november in Domäne de Massembre, Heer, België.

Alle KVMV- en NMV-leden zijn welkom; inschrijven via mail aan nathan.schoutteten@gmail.com.

Het programma, de routebeschrijving en verdere praktische inlichtingen worden via mail aan de deelnemers bezorgd.

maandag 27-11-2023 - OVMW (N)

Salon du Champignon

Educatieve bijeenkomst: microscopie en discussie van zelf verzamelde vondsten. Microscopen, stereomicroscopen, object- en dekglasjes en de bibliotheek zijn beschikbaar. Graag eigen prepareermateriaal en reagentia meebrengen. Naast collega-mycologen worden deze microscopiesessies ook bijgewoond door studenten die het vak 'Basidiomycota' volgen. De sessies vangen aan om 16.00 u. (geen probleem indien u wat later toekomt) en duren tot 20.00 u. Gaat door in de practicumzaal op de 2e verdieping, ingang gemakkelijk via trap of lift aan kant van de K.L. Ledeganckstraat.

Contact: Mieke Verbeken (0494 75 72 02)

maandag 27-11-2023 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten van de ZWAM te Diest

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 05-12-2023 - AMK (A)

Cursus les 3: cystiden (vormen en observatiemilieu)

Voor de ingeschrevenen van de cursus microscopie. Aanvang 19.30 u. voor opstelling van de microscopen. Cursus begint stipt om 20.00 u. Leiding: Wim Veraghtert.

maandag 11-12-2023 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten van de ZWAM te Diest

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 12-12-2023 - AMK (A)

Cursus les 4: overige cellen

Voor de ingeschrevenen van de cursus microscopie. Aanvang 19.30 u. voor opstelling van de microscopen. Cursus begint stipt om 20.00 u. Leiding: Lieve Deceuninck.

dinsdag 19-12-2023 - AMK (A)

Determinatieavond (Wilrijk, Antwerpen)

Bespreking en determinatie van meegebrachte vondsten, microscopisch onderzoek mogelijk. De microscopen van de bioruimte (UAntwerpen) zijn beschikbaar. Van 19.30 - 21.45 u. Vanaf 19.00 u. is de bioruimte toegankelijk. Leiding: ervaren leden.

Contact: Lieve Deceuninck (0475 268 167)

dinsdag 26-12-2023 - KVMV

KVMV-bibliotheek gesloten

UAntwerpen-bioruimte niet toegankelijk.

donderdag 15-01-2009 - ZWAM (Diest)

"Roesten, Branden en Meeldauwen", een korte voordracht door Jos Volders in het "Bezoekerscentrum Webbekomsbroek" (ook "Ecohuis Provinciaal Domein Diest" genoemd), Omer Vanoudenhovelaan 48 te Diest (nabij windmolen Halve Maan). Begin: om 19.30 u.

Brandplekpaddestoelen in Landschap De Liereman

Frans Geerts - frans.geerts@telenet.be

Op 22 april 2020 woedde in het Landschap De Liereman een brand die 30 ha van het 170 ha grote kerngebied verwoestte (fig. 1). De brand ontstond in het oostelijk deel van de veenzone en werd door de hevige wind richting west geblazen. Door de snelle verplaatsing was er hoofdzakelijk oppervlakkige brandschade. Diepe veenbranden werden niet vastgesteld. Het gebied bestaat uit veen, vennetjes, hei en stukken met Pijpenstrootje. Er staan vooral dennen en berken en af en toe een eik, van oost naar west geleidelijk meer loofhout.

Ecologische impact na een brand

Tijdens hetzelfde voorjaar brandde het eveneens in De Peel en in De Meinweg, twee gelijkaardige gebieden in Nederland. Hier werd heel wat onderzoek opgezet en dit gaf me de idee om ook in het Landschap De Liereman (LDL) op zoek te gaan naar de effecten die de brand had op het verschijnen van paddenstoelen. Dit artikel is een kort verslag van mijn mini-onderzoek, ongetwijfeld heb ik een en ander over het hoofd gezien. Dat werd me vooral duidelijk na het bekijken van de presentatie van Peter Eenshuistra over brandplekpaddestoelen (mycologen.nl, 2022). Liefst niet, maar als het toch nog eens zou branden... De verbrande zone LDL werd een 30-tal keer bezocht in de periode 2020-2022.

Bij een brand in een heidegebied wordt de bodem heel wat voedselrijker. De pH verhoogt met enkele tienden tot enkele punten wat een effect heeft op de mossen, planten en paddenstoelen.

Na de brand bleken heel wat soorten, die reeds voordien voorkwamen, in grotere aantallen te verschijnen. Enkele voorbeelden zijn: *Adonismycena* (*Mycena adonis*), Waaiertje (*Schizophyllum commune*) en Ruig elfenbankje (*Trametes hirsuta*). Andere zoals Zwartgroene melkzwam (*Lactarius necator*) waren niet alleen talrijker, maar vormden ook grotere exemplaren dan vroeger waargenomen.

In de loop der jaren wordt de bodem minder rijk en na ongeveer 9 jaar is onder meer de pH weer op zijn oorspronkelijk niveau. Je zou kunnen zeggen dat het gebied plusminus in de oude toestand hervalt.

Fig. 1. Landschap De Liereman na de brand op 3 mei 2020

Na de brand werden er onmiddellijk heel wat herstelwerken gestart: begrazing door schapen om Pijpenstrootje in te tomen, het verbrand hout werd weggehaald en sommige delen werden geplagd. Gevolg hiervan is ongetwijfeld dat een aantal brandplekpaddestoelen niet meer gevonden werden.

Positief is dan weer dat we op een van de geplagde stukken enkele tientallen Kristalmosklokjes (*Galerina nana*) en Kleine Grauwkop (*Lyophyllum tylicolor*) vonden, soorten die we voordien niet hadden opgemerkt. Het doel was te zoeken naar de "echte" brandplekpaddestoelen, een groep van een 50-tal paddenstoelen waarvan de meeste Rode-Lijstsoorten zijn. In onze streken zijn deze soorten sterk achteruit gegaan. Hout mag in principe niet meer verbrand worden; beheer van

Fig. 2a. Beroete brandplekbekerzwam

Fig. 2b. Beroete brandplekbekerzwam - kleurvariatie

heide of bermen door afbranden wordt niet meer toegepast. Bovendien worden er veel sneller dan voorheen beheerswerken gestart. De meeste soorten kan je slechts het eerste tot uiterlijk het derde jaar na de brand vinden.

Brandpleksoorten uit LDL in volgorde van 'zeldzaamheid'

Mirjam Veerkamp schreef een artikel over de zeldzaamheid en het voorkomen van brandplekpaddestoelen (De Levende Natuur, 1998). Op basis van de lijst uit dit artikel rangschikte ik mijn vondsten.

⇒ De volgende soorten die we vonden, werden omschreven als 'ernstig bedreigd':

Beroete brandplekbekerzwam (*Plicaria endocarpoides*)

Een bruine tot bruinzwarte bekerzwam met een iets lichtere buitenkant die fijn geschubd is. De gevonden exemplaren varieerden sterk in kleur (fig. 2a,b) De wisselende weersomstandigheden zullen hier niet vreemd aan zijn.

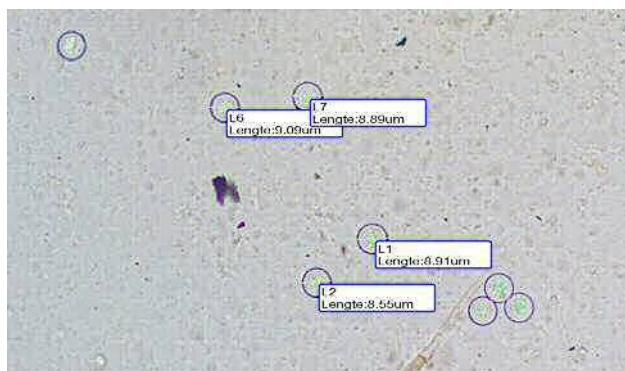

Fig. 3. Beroete brandplekbekerzwam - sporen

Met de sleutel van brandplekbekerzwammen (Dougoud, 2004) komen we met ronde, gladde sporen met oliedruppels (fig. 3) terecht in het geslacht *Plicaria*. Met een diameter van 8 tot 9 μm (volgens sommige auteurs tot 11 μm) komen we onmiddellijk uit bij *Plicaria endocarpoides*. De soort kwam er niet zo frequent voor als Purperbruine brandplekbekerzwam, die kleinere en zwarte vruchtlichamen heeft.

Purperbruine brandplekbekerzwam (*Plicaria trachycarpa*)

Een kleine, bruine bekerzwam die we konden waarnemen als zwarte schijfjes (fig. 4). Het was goed uitkijken om ze te kunnen vinden, omdat ze niet opvallen tussen de verbrande takken.

Deze zwam komt voor in loof- en naaldbos en was dan ook op een groot deel van het gebied te vinden. Hij verscheen zeer snel, maar is het tweede jaar niet meer gezien. Kenmerkend zijn de geornamenteerde

Fig. 4. Purperbruine brandplekbekerzwam

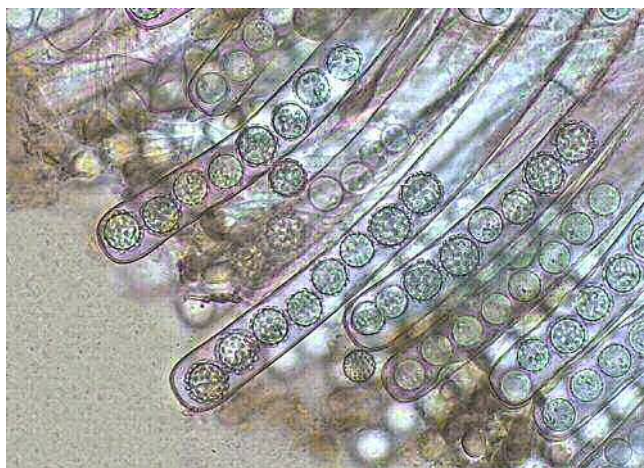

Fig. 5. Purperbruine brandplekbekerzwam - asci en sporen

sporen met cilindrische, afgeknotte wratten, die zelden kegelvormig zijn (fig. 5).

Violette brandplekbekerzwam (*Peziza subviolacea*)

Slechts een tweetal exemplaren werden gevonden in het gebied. Het is een soort die gewoonlijk zeer snel verschijnt en dat was ook in het LDL het geval. Na de eerste winter werd de soort niet meer gevonden. Spijtig genoeg hebben we deze soort zelf niet kunnen vinden. Wim Veraghtert noteerde ze wel op www.waarnemingen.be met foto (fig. 6).

Zemelige brandplekbekerzwam (*P. echinospora*)

Een lichtgekleurde soort bekerzwam (fig. 7) die in groep verschijnt, vooral in loofbossen. In LDL werd ze vooral gevonden in het deel met hoofdzakelijk berken. Ze verscheen vrij snel het eerste jaar en is in het tweede jaar niet meer gevonden. Identificatie was eenvoudig door de ellipsoïde sporen ($15-17 \times 7,5-8,5 \mu\text{m}$) met stekelige wratten en een inhoud zonder

Fig. 7. Zemelige brandplekbekerzwam

Fig. 6. Violette brandplekbekerzwam (W. Veraghtert)

druppels (fig. 8).

⇒ Vallen in de categorie 'bedreigd':

Gewoon houtskoolbekertje (*Anthracobia melaloma*)

Zou na twee weken reeds verschijnen op brandplekken maar is slechts sporadisch waargenomen; echter wel verspreid over het ganse gebied (fig. 9). De typische standplaats was aan de voet van verkoolde boomstammen. Het bekertje is herkenbaar aan de gesegmenteerde haren van meer dan $100 \mu\text{m}$. Na de eerste maanden is het niet meer gezien. Slechts deze soort konden we vinden, hoewel de literatuur aangeeft dat ook Oranjerood houtskoolbekertje (*Anthracobia macrocystis*) samen met Gewoon houtskoolbekertje zou voorkomen. *A. melaloma* heeft meer bruingele vruchtlichamen en bruin gekleurde haren met meerdere septen. *A. macrocystis* heeft kortere haren die over het algemeen twee septen bevatten en parafysen die groen verkleuren in Mel-

Fig. 8. Zemelige brandplekbekerzwam - asci en sporen

Fig. 9. Gewoon houtskoolbekertje

Fig. 10a. Oliebolzwam - jong exemplaar

Fig. 10b. Oliebolzwam - oud exemplaar

Fig. 11. Brandplekbundelzwam

zers reagens. Dit laatste kenmerk komt niet voor bij *A. melaloma* (Bronckers, 2020).

Oliebolzwam (*Rhizina undulata*)

Een parasiet op naaldhout die voorkomt op de wortels van Grove den (fig. 10a,b). Hij verscheen al na drie maanden. De zwam was wijdverspreid aanwezig in het gebied. Volgens de literatuur zou hij tot 2 jaar na de brand kunnen verschijnen, maar na het eerste jaar werd hij niet meer waargenomen. Hij is ook bekend als de "koffievuurtjeszwam", omdat hij vroeger voorkwam op plaatsen waar houtvesters een vuurtje hadden gemaakt om koffie te zetten. Maar Oliebolzwam kan ook voorkomen op plaatsen waar het niet gebrand heeft.

⇒ Als 'kwetsbaar' omschrijft men de volgende soorten:

Brandplekbundelzwam (*Pholiota highlandensis*)

Een oranjebruine plaatjeszwam met hoeden tot 5 cm, die voorkomt in verbrand loofbos, naaldbos en hei (fig. 11); komt tot 3 jaar na de brand voor. In het LDL werden er veel exemplaren gevonden, verspreid over het ganse gebied. Zelfs nadat alle andere brandpleksoorten verdwenen, kwam deze soort nog vrij veel voor. Meestal groeide ze in groepen en in sommige stukken van het gebied samen met Pekzwammetje. Jong is de zwam nogal slijmerig en plakken er verbrande restjes aan de hoed.

Brandplekinktzwam (*Coprinellus angulatus*)

Komt vooral voor op brandplekken in loofbossen. Hij werd in het LDL gevonden in de buurt van berken en eiken, zij het niet massaal: slechts het eerste jaar werden er enkele exemplaren gevonden. Brandplekinktzwam (fig. 12) is microscopisch herkenbaar aan de speciale vijfhoekige sporen (fig. 13).

Fig. 12. Brandplekinktzwam

Rondsporig pekwammetje (*Lyophyllum anthracophilum*)

Van de drie soorten pekwammetjes die kunnen voorkomen, is er maar één aangetroffen, het Rondsporig (fig. 14). Bij elke uitstap dat het gevonden is, werden er nogtans een 10-tal exemplaren meegenomen voor microscopisch onderzoek. Tijdens het eerste jaar na de brand werd het in het deel waar vooral berken stonden, veelvuldig gevonden. Nadien werd het niet meer waargenomen.

⇒ Een **niet specifieke brandplekpaddenstoel** maar die we in het gebied meermaals konden waarnemen:

Veenmycena (*Mycena megaspora*)

Opvallend aanwezig in de buurt van Pijpenstrootje (*Molinia caerulea*) in het najaar van 2020 (fig. 15). Nadien werd deze mycena nog waargenomen, maar in kleinere aantallen. Het is een soort die in dergelijke gebieden kan voorkomen; het hoeft daarom niet gebrand te hebben.

Achteraf bekeken hebben we met spijt moeten vaststellen dat we de korstkogelzwammen niet nauwkeurig onderzocht hebben. Tijdens onze uitstap hebben we vooral uitgekeken naar de Glanzende korstkogelzwam (*Eutypa lata*), maar vermits ik deze soort niet opvolg, blijkt na het bekijken van de presentatie van Peter Eenshuistra dat hier toch wel wat kansen onbenut gelaten zijn.

Niet gevonden zijn onder meer Bosbrandvlamhoed (*Gymnopilus odini*) en Pelargoniumtrechtertje (*Omphalina velutipes*). Deze laatste ondanks de aanwezigheid van grote plakken Paraplutjesmos (*Marchantia polymorpha*), waarop de soort parasiteert.

Tot slot moet ik nog Jef, Guy en Gilbert bedanken voor hun hulp bij de inventarisatie. Ook willen we nog verwijzen naar het artikel van Roosmarijn Steeman rond inventarisatie van brandplekpaddenstoelen in Sporen 3(1) (2010).

Geraadpleegde literatuur

- Breitenbach, J. & Kränzlin, F. (1984). Champignons de Suisse. Tôme 1. 313 pp.
- Bronckers, R. (2020). Het Oranjerood houtskoolbekertje (*Anthracobia macrocystis*); synoniemen en de taxonomische waarde van jodium. *Coolia* 63(1): 17-24.
- Steeman, R. (2010). Kort relaas van één jaar brandplekken kijken. *Sporen* 3(1): 12-14.
- Veerkamp, M. (1998). Paddestoelen van brandplekken sterk achteruitgegaan. *De Levende Natuur*, 99(2): 62-66.

Internetbronnen

- Dougoud, R. Clé des Discomycètes carbonicoles (2004). http://ascofrance.com/uploads/forum_file/5842.pdf, mei 2023
- Eenhuistra, P. Paddenstoelen op brandplekken https://drive.google.com/file/d/1T69zIhdGz5iHnkVQQOm5EY8g_6_FCDxu/view?usp=sharing 7 november 2022:
- Veraghtert, W. <https://waarnemingen.be/observation/203576042/>, mei 2023

Fig. 13. Brandplekintkzwam - vijfhoekige sporen

Fig. 14. Rondsporig pekwammetje

Fig. 15. Veenmycena

Verrassende vondsten kort toegelicht (18)

Elk jaar vinden we tijdens onze talrijke excursies een groot aantal nieuwe soorten voor Vlaanderen naast heel zeldzame soorten en soorten die al tientallen jaren uit onze lijsten verdwenen zijn. Deze verrassende vondsten komen zelden in beeld, soms voor een beperkt publiek op een bijzondere vondsten-avond of op de jaarlijkse mycologendag. In deze rubriek willen we deze soorten een gezicht geven via een korte beschrijving, een beknopte literatuuropgave en enkele foto's.

Auriporia aurulenta

Gut Tilkin - driesen.tilkin@gmail.com

Vind- en standplaats

Weken zonder regen en een uitdrogende noordoostenwind, het waren moeilijke tijden voor onze wekelijkse Mycolim-excursies in de vroege zomer. Het natuurgebied De Nietelbroeken in Diepenbeek was op die warme donderdagnamiddag 8 juni 2023 ons onderzoeksterrein. Het is een gemengd bos met nattere stukken, gelegen in het hart van vochtig Haspengouw. Langs een smal pad vond Luc Lenaerts een opvallende oranje plak op een gekapt en verborgen liggend stuk populierenstam. Eenmaal rechtgezet bleek het stuk stam zowel op het kapvlak als langs de zijanten begroeid te zijn met grote stroken van een prachtige oranje-gele polypoor (fig. 1,2). Luc had er ook een naam voor: *Auriporia aurulenta*. Contact met de digitale wereld sprak deze eerste veldbepaling niet tegen. Een blik op de verspreidingskaart van Funbel toonde dat het zou gaan om een nieuwe soort voor Limburg. Na bewondering alom en een uitgebreide fotosessie werden enkele stukjes meegenomen en werd de stam terug in zijn oorspronkelijke positie gebracht.

In de omgeving verzamelden we verder op dood loofhout drie specimens die we achteraf konden determineren als Wrattige waskorstzwam (*Eichleriella deglubens*), Harsporia (*Ceriporiopsis resinascens*) en Berijpt trosvlies (*Botryobasidium pruinatum*), alle drie zeldzame soorten. Ook onze polypoor van de dag kreeg na microscopisch onderzoek een definitieve bevestiging: *Auriporia aurulenta* A. David, Tortiĉ & Jeliĉ (1975). Een Nederlandse naam is er voorlopig nog niet.

Fig. 1. *Auriporia aurulenta* op kapvlak van populierenstam (R. Dingemans)

Fig. 2. *Auriporia aurulenta* - vindplaats

Toch onverwacht heel wat fraais op een warme, droge juni-namiddag.

Beschrijving

Macroscopisch

Vruchtlichaam eenjarig, zacht, fel oranje-geel, resupinaat, gemakkelijk te verwijderen, tot 20 cm diameter op het kapvlak, met variabele dikte (1 tot 6

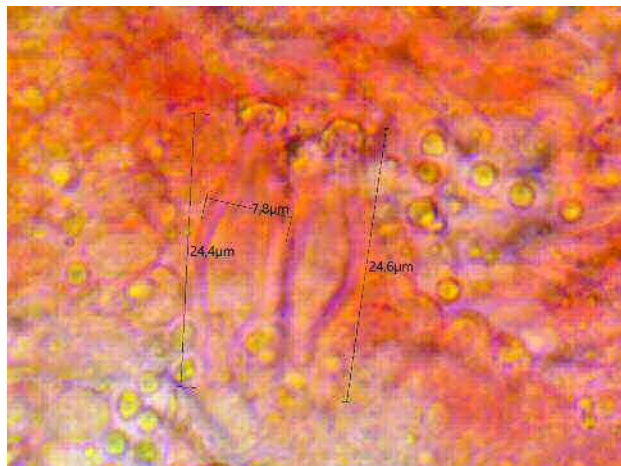

Fig. 3. Fusiforme cystiden

Fig. 4. Leptocystiden

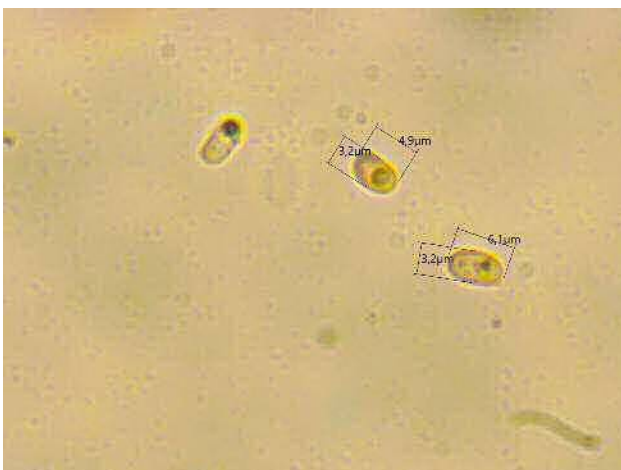

Fig. 5. Sporen

mm) afhankelijk van de hellingsgraad van het substraat; poriën hoekig-rond, 2-3 per mm; rand dun uitlopend tot fimbriaat en lichter van kleur. Geur aangenaam kruidig-fruutig, smaak niet getest.

Microscopisch (onderzoek op vers materiaal)

Hyfen monomitisch systeem, hyalien, dunwandig; septen met gespen, 2-4 μm diameter; gloeopleure hyfen niet waargenomen. **Cystiden** twee types: 1) fusiforme cystiden, met verdikte wand (fig. 3), soms apicaal bezet met kristallen, 24,3-42,2 × 7,1-8,1 μm; 2) cilindrische tot lageniforme en fusiforme leptocystiden (fig. 4), dunwandig, 35,0-58,2 × (basaal) 5,9-7,7 μm. **Basidiën** clavaat, dunwandig, met 4 sterigmen, met basale gesp, 18,9-26,0 × 5,5-6,3 μm. **Sporen** ellipsoïd, glad, dunwandig, hyalien, niet-amyloïd, met één grote druppel of meerdere kleine, 4,9-6,3 × 3,0-3,4 μm (fig. 5).

Determinatie

Deze polypoor is macroscopisch gemakkelijk te herkennen aan de opvallende, intens oranje-gele kleur en de goed waarneembare kruidig-fruutige geur. Bij microscopische controle zijn vooral de twee types van cystiden een doorslaggevend kenmerk voor een vlotte determinatie.

Met 'Polypores de France et d' Europe' (Rivoire, 2020) komen we met bovengenoemde kenmerken snel bij de soort *Auriporia aurulenta*. Het genus wordt in dit werk als monomitisch aangeduid, hetgeen overeenkomt met onze observaties.

Met de overige gebruikte sleutels liep de determinatie minder vlot omwille van de sleutelkeuze die je moet maken i.v.m. het hyfensysteem.

Met 'Polypores of the Mediterrean Region' (Bernicchia & Gorjón, 2020) moet je in de sleutel kiezen voor het kenmerk dimitisch om bij het genus terecht te komen, terwijl in de soortbeschrijving vermeld wordt: "Hyphal system monomitic" (p. 156).

Ook in het vroegere werk 'Polyporaceae s.l.' van Bernicchia (2005) moet je in de 'deelsleutel G' kiezen voor "Pore surface pink, cocoa, yellow-orange, lilac or pale brown, hyphal system dimitic" (p. 71) om bij het genus *Auriporia* uit te komen. De keuze voor de soort gebeurt verder op basis van sporenvorm en reactie op KOH. Ook in dit werk wordt *Auriporia aurulenta* beschreven als monomitisch in de soortbeschrijving.

In 'European Polypores' (1993) vragen de auteurs Ryvarden en Gilbertson om te kiezen voor 'dimitisch', (p. 75, 60) maar vermelden verder 'monomitisch' bij de beschrijving van de soort.

Auriporia aurulenta is de enige Europese soort binnen het genus. Het dimitisch hyfensysteem zou aanwezig zijn bij enkele niet-Europese soorten, maar gezien dit kenmerk een scheidend kenmerk is in de sleutels van hoger genoemde Europese determinatiewerken, vergt het toch enig bochtenwerk om tot het juiste genus en de juiste soort te komen.

Het genus *Auriporia* behoort tot de orde Polyporales (Agaricomycetes, Agaricomycotina) en zou verwant zijn aan het genus *Antrodia*, maar de fylogenetische positie vraagt verder onderzoek.

Ecologie en verspreiding

Auriporia aurulenta is een saprotrofe soort op dood hout die bruinrot veroorzaakt op stronken en afgevalen takken van vooral naaldhout maar ook van loofhout. Onze vondst is de tweede in Vlaanderen die in Funbel geregistreerd werd; de eerste is eveneens op loofhout en uit Vlaams-Brabant. 'Les polypores de Wallonie', Tome 2 (Fraiture, 2021) vermeldt twee vond-

sten, 1 op naaldhout en 1 op loofhout (*Fagus*). Alle vondsten hadden plaats in juni-augustus. In de verspreidingsatlas van de NMV is de soort niet opgenomen. *Auriporia aurulenta* zou vooral thuishoren in Centraal-Europa en de Balkanlanden maar is mogelijk in uitbreiding.

Exsiccaat GT23009

Literatuur

Bernicchia, A (2005). Polyporaceae s.l. Fungi Europaei. 11. Ed. Candusso, Italy.

Bernicchia, A. & Gorjón, S.P. (2020). Polypores of the Mediterranean Region. Romar Segrate, Italy.

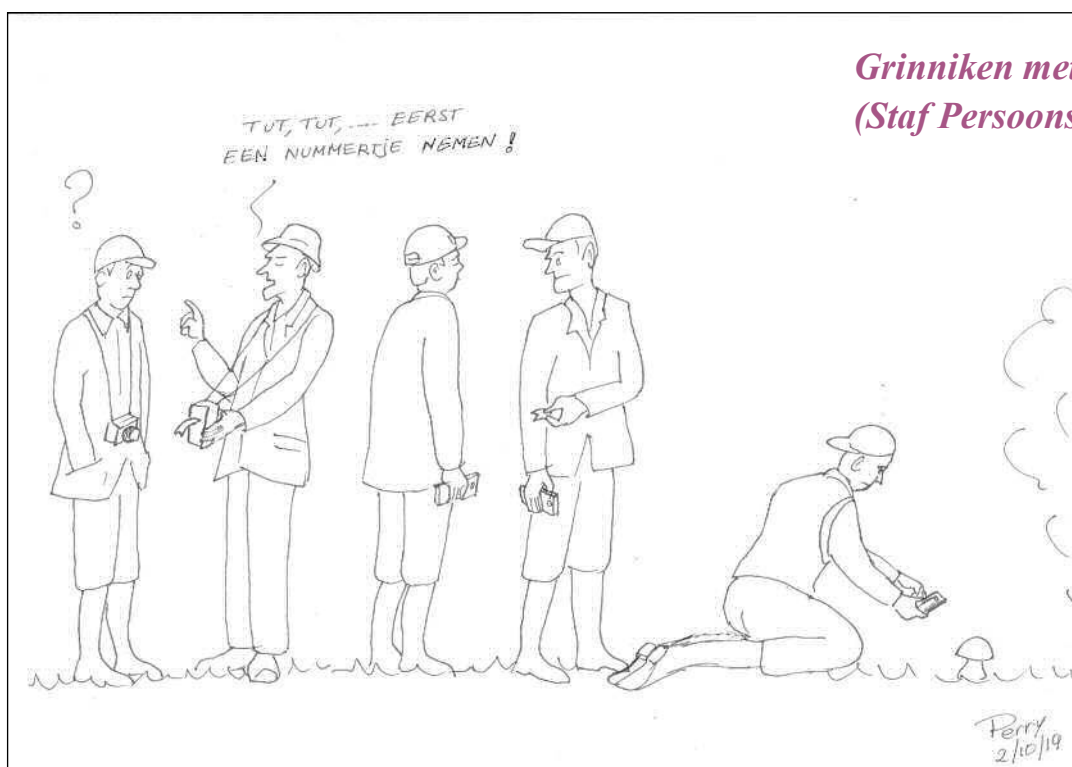
Fraiture, A. (2021). Les Polypores du Wallonie. Publication du Département de l'Etude du Milieu Naturel et Agricole, België.

Rivoire, B. (2020). Polypores de France et d'Europe. Mycopolymed Orléans, France.

Ryvarden, L. & Gilbertson, R.L. (1993). European polypores part 1. Oslo, Norway.

Internet

Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (2023): FUN-BEL-database, Adm. E. Vandeven <https://www.kvmv.be/index.php/paddenstoelen/soortenlijst/>

*Grinniken met mycologen
(Staf Persoons)*

Cursus 'Microscopie in functie van de mycologie' met 2 veldexcursies

Op dinsdagavond 14 november 2023 start AMK een cursus mycologische microscopie, bestaande uit 5 lessen en 2 veldexcursies.

De doelgroep voor deze cursus zijn leden van de KVMV met een basiskennis van de macrokenmerken van paddenstoelen. Iedereen die zich voordien laat [inschrijven als lid](#), kan zich voor de cursus opgeven.

Cursuskalender

> **Veldexcursies:** de gebieden worden bepaald in functie van de verplaatsingsafstand van de cursisten.

Excursie 1: zaterdag 18-11-2023; thema: 'Geen microscopie zonder macro-observatie'

Excursie 2: zondag 03-12-2023; thema: 'Veldvereisten voor microscopisch onderzoek'

> **Microscopie-avonden:** de lessen bestaan uit een presentatie gevolgd door een practicum.

dinsdag 14-11-2023: het maken van verschillende soorten preparaten

dinsdag 21-11-2023: basidiën en sporen (vormen en observatiemilieu)

dinsdag 05-12-2023: cystiden (vormen en observatiemilieu)

dinsdag 12-12-2023: overige cellen

dinsdag 16-01-2024: het meten van de verschillende elementen

Verdere bijzonderheden

De praktische afspraken voor de veldexcursies worden een week vooraf meegedeeld.

De cursusavonden gaan door in de bioruimte van de UAntwerpen en starten vanaf 19.30 uur, zodat de microscopen kunnen opgesteld worden vóór het theoriegedeelte. Dit start stipt om 20 uur en wordt onmiddellijk gevolgd door het praktijkgedeelte. De cursusavond eindigt om 21.45 uur.

Inschrijven kan bij de AMK-cursuscoördinator d.m.v. een e-mail (of een SMS/Whatsapp) naar:

harrie.hendrickx@skynet.be (tel. 0479 78 33 30).

Om praktische redenen zullen we de inschrijvingen afsluiten bij 20 kandidaten; snel inschrijven is dus de boodschap!

Het cursusteam Greet, Harrie, Hugo, Lieve, Wim.

Nieuwtjes uit recente tijdschriften (16-3)

Wim en Roosmarijn Veraghtert-Steeman

wim.veraghtert@gmail.com - roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Der Tintling 141

Portret 267 behandelt *Irpiciporus pachyodon*, een soort “kaaszam” die volgens Index Fungorum tot “*Sarcodontia*” behoort. In het eerste deel over trechterzwammen in droge habitats behandelen P. Specht en R. Rickmann volgende soorten: *Spodocybe collina*, *S. herbarum* en *S. cyanolens*. Bovendien wordt er een voorlopige sleutel voor determinatie van de Europese soorten uit dit genus bijgevoegd waarbij ook *S. trulliformis* en *S. fontqueri* kunnen uitgesleuteld worden. Een aantal soorten uit de orde van de Russulales, gevonden in de Jura, komt aan bod in een artikel van de hand van M. Wilhelm: *Hericium flagellum*, *Gloiothela citrina*, *Xenamatella ardosiana*, *X. borealis*, *X. vaga*, *Lactarius musteus*, *L. leonis* en *Russula candida*. K. Montag geeft een overzicht van paddenstoelen gebonden aan els uit de orde van de Boletales en Polyporales, te weten: *Gyrodon lividus*, *Thelephora penicillata*, *Tomentella sublilacina*, *Tulasnella violea*, *Ceriporia purpurea* en *Paxillus rubicundulus*. In een verslag van K. Montag over paddenstoelen uit Ile du Rhin komen volgende soorten aan bod: *Encoelia fascicularis*, *Lachnum cerinum*, *Lachnum rhytismatis*, *Peziza succosa*, *Peziza succosella*, *Sarcoscypha jurana*, *Scutellinia crinita*, *Geopora arenicola* en *Morchella vulgaris*. Portret 268 behandelt *Buchwaldo-boletus lignicola*, een zeldzame saprotroof op naaldhout die opvallend vaak samen met *Phaelous schweinitzii* gevonden wordt aan de voet van *Pinus sylvestris*.

Der Tintling 142

Portret 269 behandelt *Arachnopeziza aurata*, een soort waarvan ook een witte variëteit bestaat die door vele auteurs als aparte soort wordt gezien: *A. nivea*. PD Dr. Habil. D. Weiss en Dr. E. Ruske brengen verslag uit van een paddenstoelenexcursie in januari met foto's van *Tubaria hiemalis*, *Trichaptum abietinum*, *Tubercularia vulgaris*, *Merismodes anomala* en *Cerenna unicolor*. M.

Wilhelm toont zijn vondsten uit een expeditie in Frans-Guyana: *Thamnomycetes chordalis*, *Camillea leprieurii*, *C. mucronata*, *Cookeina tricholoma*, *Gibellula pulchra*, *Akanthomyces tuberculatus*, *Ophiocordyceps australis*, *Metacordyceps martialis* en *Tulostoma winterhofii*. Een artikel over trechtertjes in droge habitats is van de hand van P. Specht en R. Rickmann waarbij volgende soorten worden behandeld: *Infundibulicybe calcarea*, *Clitocybe barbularum*, *C. legaliae*, *C. leucodiatreta* en *C. lichtkaempferi*. De controverse omtrent eetbaarheid van bepaalde soorten morieljes komt aan bod in een artikel van K. Montag. In dit artikel worden volgende soorten besproken: *Morchella elata*, *M. semilibera*, *Verpa conica*, *V. digitaliformis*, *V. bohemica* en *Disciotis venosa*. Verder worden ook giftige soorten als *Gyromitra esculenta* en *G. parva* belicht. *Clitocybula ellipso-spora*, een recent beschreven paddenstoel wordt soort van het jaar. Dr. G. Dünzl wijdt een artikel aan het verband tussen *Exidopsis effusa* en haarijs. Portret 270 behandelt *Russula cessans*, een soort bij dennen op zure zandige bodem. De soort lijkt op *R. nauseosa*, een soort die voorkomt bij sparren.

Der Tintling 143

Portret 271 behandelt *Alutaceodontia alutacea*, een resupinate houtzwam die enkel op basis van microscopische kenmerken op naam kan gebracht worden. In een artikel over “kaaszwammen” bespreekt K. Montag volgende soorten: *Cyanosporus caesius*, *Amaropostia stiptica*, *Calcipostia guttulata*, *Postia lactea*, *P. tephroleuca*, *P. ptychogaster*, *Spongiporus cerifluus*, *S. floriformis*, *Rhodonina placenta*, *Osteinia obducta*, *Fuscopostia fragilis* en *F. leucomalella*. M. Wernke wijdt een artikel aan een vondst van *Amanita inopinata*. In het 28^e deel van een reeks artikelen over de controverse omtrent eetbaarheid van paddenstoelen komen de truffels aan bod. K. Montag zet volgende truffels in de schijnwer-

per: *Tuber aestivum*, *T. brumale*, *T. rufum*, *T. mesentericum*, *T. magnatum*, *T. oligospermum*, *Picoa carthusiana* en *Terfezia arenaria*. In het tweede deel over paddenstoelen uit Frans-Guyana krijgen we van K. Montag foto's en uitleg over *Xylophallus xylogenus*, *Pterulicium sprucei*, *Geastrum schweinitzii* en *Hydnellum rosacea*. In het tweede deel over droge graslanden geeft M. Wilhelm een overzicht van vondsten op het vliegveld van Basel-Mulhouse-Habsheim: *Cupophyllus flavipes*, *Melanoleuca friesii*, *M. heterocystidiosa*, *Lepiota ignicolor*, *L. erminea*, *Hygrocybe mucronella*, *H. punicea*, *Bovistella utrifomis* en *Tulostoma fimbriatum*. Portret 272 behandelt *Lactarius citriolens*, een symbiont van loofbomen met franjes aan de hoedrand en vergelende melk, te vinden op kalkbodems.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 1/2023

N. Küffer schrijft over *Leucocoprinus cretaceus*, een bijzondere zwam gevonden in een huis. Een polypoor uit de mediterrane regio, *Truncospora atlantica*, wordt behandeld in een artikel van G. Lucchini en M. Martini. In het tweede deel over het genus *Cortinarius* belichten J. -P. Monti en Y. Delamadeleine *Cortinarius violaceus*, *C. sanguineus*, *C. semisanguineus*, *C. sommerfeltii*, *C. cinnamomeus*, *C. malicorius*, *C. cotoneus*, *C. melanotus*, *C. venetus*, *C. humicola*, *C. limonius*, *C. callisteus*, *C. orellanus*, *C. rubellus*, *C. bolaris*, *C. anomalus*, *C. caninus*, *C. traganus*, *C. camphoratus*, *C. spilomeus*, *C. acutus*, *C. armeniacus*, *C. renidens*, *C. cinnabarinus*, *C. brunneus*, *C. evernius*, *C. flexipes*, *C. hinnuleus*, *C. vernus*, *C. caperatus* en *Leucocortinarius bulbiger*.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 2/2023

M. Urben beschrijft uitgebreid *Lepiota lepida*, met illustraties van de macro- en microscopie. M. Wilhelm behandelt twee soorten van droge graslanden: *Lepiota rufipes* en *Coprinopsis stangliana*. H. Clemençon geeft zijn bedenkingen over het feit dat *Clitopilus prunulus* en *C. cystidiatus* als twee verschillende soorten worden gezien. In een eerste deel over de Boletenfamilie tonen J.-P. Monti en Y. Delamadeleine volgende soorten: *B.*

edulis, *B. aestivalis*, *B. aereus*, *B. pinophilus*, *Butyriboletus appendiculatus*, *Caloboletus radicans*, *C. calopus*, *Suillus luridus*, *Rubroboletus satanas*, *Tylophilus felleus*, *Imleria badia*, *Xerocomellus chrysenteron*, *Xerocomus lanatus*, *Pseudoboletus parasiticus*, *Suillus granulatus*, *S. collinitus*, *S. bovinus*, *S. variegatus*, *S. grevillei*, *S. viscidus*, *S. tridentinus*, *S. luteus*, *Chalciporus piperatus* en *C. amarellus*.

Field mycology 24 (1)

Portret 93 behandelt *Lactarius citriolens*, een symbiont van beuk met vergelende melk en een citrusgeur (zie ook hierboven in Der Tintling). De soort lijkt op *L. pubescens* (symbiont van berk) en *L. mairei* (symbiont van eik), beiden soorten met melk die wit blijft. P. Culington, M. Harrison en E. Jancke schrijven over de jacht op de soortnaam van een *Hydropus*-soort die werd gevonden in Buckinghamshire en Hampshire. A. Henrici bespreekt de snelle verspreiding van *Xylaria cinerea* langs de kust. Een nieuwe roestsoort op *Soleirolia soleirolii* wordt behandeld door C. D. Preston, D. J. Harries en N. stringer. De vooruitgang van *Plicatura crispa* in het Zuiden van Engeland wordt in een artikel gevat door G. Mattock. Andy Overall schrijft over twee nieuwe amanieten voor Groot-Brittannië: *Amanita fulvoides* en *A. dryophila*. B. Spooner en F. Newbery bespreken de vondst van *Peronospora galegae* en andere pathogenen op *Galega officinalis*. Een discomyceet uit Anglesey, *Pseudoboubovia benkertii*, nieuw voor Groot-Brittannië, wordt besproken door C. Aron.

Funghi e dintorni 11

A. Miceli en N. Oppicelli wijden een uitgebreid artikel aan de groeiplaatsen en gebruik van *Fomes fomentarius*. P. Dolfini behandelt de vraag of zwammen de wereld kunnen redden. C. Zovadelli en C. Papeti geven een sleutel voor determinatie van *Mycena* s.l. voor beginners, waarbij eerst naar de verschillende subgroepen wordt gegaan. C. Piuri bespreekt de biotopen en mycoflora van het regionaal park Graone e della Brughera Briantea met foto's van *Volvariella bombycina*,

Amanita pantherina, *A. eliae*, *A. caesarea*, *Calocybe gambosa*, *Cantharellus pallens*, *Suillus luteus*, *Lactarius deliciosus* en *Leccinum duriusculum*. A. Dallagro behandelt symbionten van *Pinus sylvestris* (*Russula torulosa*, *Lactarius deliciosus*, *Tricholoma batschii*, *Hygrophorus hypothejus*, *Chroogomphus rutilus*, *Suillus bovinus*, *S. variegatus* en *Boletus pinophilus*), van *Pinus cembra* (*Suillus placidus*, *S. sibiricus*, *S. plorans* en *Thelephora terrestris*), van *Pinus nigra* (*Suillus granulatus*, *Auriscalpium vulgare*, *Tricholoma portentosum* en *T. terreum*), van *Pinus pinaster* (*Russula sanguinea*, *Lactarius sanguifluus*, *Suillus luteus* en *Craterellus lutescens*) en van *Pinus pinea* (*Russula amara*, *Lactarius semisanguifluus*, *Tricholoma caligatum*, *Leucopaxillus amarus*, *Limacella subfurnacea*, *Mycena seynii*, *Suillus bellinii* en *S. collinitus*).

Zeitschrift für Mykologie 89/1 – 2023

V. Schwellinus en A. Gminder schrijven over de eerste Duitse vondst van *Gyroporus pseudocyanescens* in Hesse in het Westerwald. T. Lehr, M. Prinz en A. Gminder bespreken uitgebreid *Hypholoma tuberosum*, een soort van mulch en houthaksel. Ze geven de verspreiding in Duitsland en wereldwijd weer en vragen zich af of deze soort in opmars is. A. Gminder schrijft over een nieuwe soort uit het genus *Mollisia*: *Mollisia vilosa* (Aebi) Gminder comb. nov. Deze soort heeft een montane tot alpine verspreiding. Onder de titel “Opmerkelijke vondsten onder de phytoparasieten” behandelen J. Kruse, H. Thiel, U. Braun en V. Kummer volgende soorten: *Basidiophora simplex*, *Golovinomyces bolayi*, *Gymnosporangium clavariifome*, *Hyaloperonospora calepinae*, *Pero-nospora calepinae*, *P. choii*, *P. dianthi*, *Puccinia oxalidis* en *P. phragmitis*.

Coolia 66.2 (2023)

R. Douwes schrijft over het lot van een sparrenbos in tijden van klimaatverandering. In het bijzonder gaat het over de teloorgang van een mycologische hotspot in het Noorden van Nederland: het bos van Kolham (Groningen). N. Dam vroeg aan ChatGPT om een kort artikel te schrijven over de ecologie van de paddenstoel Flu-

weelpootje. De tekst die de robot schrijft, houdt helaas geen steek; hij schrijft bijvoorbeeld dat fluweelpootjes in symbiose leven met bomen. De conclusie van dit artikel is dat *Coolia* voorlopig niet zonder menselijke inbreng kan. In een volgend artikel behandelt N. Dam de vondst van een rozegale knotszwam gevonden in een topgrasland in de Leemputten in Staverden. De soort werd eerst op naam gebracht als *Clavaria* cf. *messapica*. Na barcode-onderzoek bleek dat de soort identiek was aan het holotype van *C. flavostellifera*. Het artikel geeft een beschrijving en een sleutel tot de Nederlandse, gelige *Clavaria*-soorten.

Een verslag van het Cristella-weekend in november 2022 wordt gebracht door R. Enzlin & I. Somhorst met foto's van volgende bijzondere vondsten: *Strossmayeria basitricha*, *Hymenoscyphus fucatus*, *Hyaloscypha quercicola*, *Lachnum apalum*, *Dematioscypha dematiicola*, *Physarum bivalve*, *P. bitectum*, *Badhamia panicea*, *Diderma floriforme*, *Oligonema schweinitzii*, *O. flavidum*, *Nectriopsis candicans*, *Zygogloea gemellipara*, *Oc-cultifer internus*, *Eocronartium muscicola* en *Lentinellus ursinus*.

Onder de titel “Partnertrouw?” behandelt Th. W. Kuypers het onderwerp van kieskeurige (groeien slechts bij één boomsoort) en niet kieskeurige mycorrhizavormers (komen bij verschillende boomsoorten voor). Hierbij haalt hij een Amerikaans onderzoek aan dat *Suillus*-soorten onderzocht die na het overlijden van hun gastheer naar een andere gastheer zijn overgegaan en op die manier bij een ongebruikelijke gastheer worden teruggevonden. Deze ‘ontrouw’ en ‘partnerruil’ zorgen ervoor dat het gebruik van de gastheer als determinatiekenmerk problematisch zou kunnen zijn.

Coolia 66.3 (2023)

Een artikel van G. Immerzeel(+), E. van den Dool, J. Wisman en B. Tolsma gaat over de paddenstoelenrijkdom op Nijenrode, na 40 jaar onderzoek en paddenstoelvriendelijk beheer. Bij het artikel zitten foto's van *Amanita ceciliae*, *Coprinopsis strossmayeri*, *Amanita lividopallens*, *Hemileccinum impolitum*, *Suillus luridus*, *Russula pseudointegra*, *R. viscida*, *R. rutila*, *R. curtipes*,

R. decipiens, *Lactarius fluens*, *Hygrophorus persoonii* en *Clitocybe geotropa*. Onder de titel “Karteringsnieuws met de tijd mee” brengen E. Osieck, M. Veerkamp, E. van den Dool en I. Somhorst nieuws over de nieuwe soorten van 2022, verwijderde soorten, naamswijzigingen en enkele belangrijke veranderingen voor iedereen die waarnemingen doorgeeft of gebruik maakt van de verspreidingsatlas. A. Vaesen schrijft over het verschil in mycoflora tussen twee gebieden die naast elkaar liggen: Elswout (moshellingen) en Koningshof (duingras-

landen). Bij dit artikel worden foto's getoond van volgende soorten: *Ramaria gracilis*, *Entoloma chalybaeum*, *Russula olivacea*, *Ramaria kriegelsteineri*, *Aureoboletus gentilis*, *Chroogomphus rutilus*, *Suillus granulatus*, *Marasmius wynneae*, *Hygrocybe psittacina* en *Cortinarius emollitus*. Tenslotte is er een oproep om waarnemingen van de Roetschorsziekte (*Cryptostroma corticale*) op esdoorn te melden, een soort die profiteert van warmere zomers.

AMK

afdelingsnieuws

Overlijdensbericht Floris Van Volsem °20-2-1948 †3-9-2023

Op 3 september overleed Floris Van Volsem, echtgenoot van Marianne Michiels. Een fietsongeval maakte een abrupt einde aan zijn sociale leven. Hij was geen mycoloog maar bijzonder behulpzaam en actief achter de schermen. Zo verzorgde hij ook, als gepensioneerde bakker, voor meerdere AMK-feestjes de zoete versnaperingen.

We bieden Marianne en haar familie onze innige deelneming aan en zijn dankbaar voor de fijne herinneringen.

BIB

nieuws

Volgende aanwinst kreeg een plaatsje in onze bibliotheek.

- Pegler David N., 1986, *Agaric Flora of Sri Lanka* (Baf 030). We danken Royal Garden Kew voor deze mooie gift.

Tot een volgende Sporen,

Lucy

Toelichting bij de sleutel tot veel voorkomende soorten slijmzwammen (voor kinderen en beginners)

Ivo De Vree - ivo.dv@skynet.be

De sleutel die ik heb vertaald uit het Engels, komt van Peta McDonald, een Australische lerares die de sleutel ontworpen heeft voor kinderen van 10-12 jaar van haar klas:

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f6/A Key to Common Genera of Slime Moulds.pdf](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f6/A_Key_to_Common_Genera_of_Slime_Moulds.pdf).

Door het eenvoudige taalgebruik is de sleutel ook voor beginnende mycologen die zich willen verdiepen in myxomyceten, een handig hulpmiddel. Haar raadgevers voor deze sleutel zijn Edwin Johannesen, Fred Spiegel en Karina Knight.

Peta McDonald is tevens ook moderator van de Facebookgroep Slime Mold Identification & Appreciation, een zeer leerrijke groep waaruit veel bijkomende informatie te halen valt.

Interessante websites voor myxomyceten zijn onder andere:

<https://eumycetozoa.com/data/index.php>

<https://sites.google.com/plantentuinmeise.be/myxo-be> opgesteld door Myriam de Haan

<http://slimemold.uark.edu/>

<https://www.mycologen.nl/onderzoek/systematiek-taxonomie/myxomyceten/>

Interessante literatuur over myxomyceten zijn onder andere:

- Nannenga-Bremekamp N.E. (1974). De Nederlandse myxomyceten. K.N.N.V., 506 pp.
- Neubert H., Nowotny W. & Baumann K. (1993-2000). Die Myxomyceten, Band 1-3. Gomaringen, Karlheinz Baumann Verlag.
- Poulain M., Meyer M. & Bozonnet J. (2011). Les Myxomycètes. FMBD, Savoie Sevrier, France. 568 pp.

Indien u nog verdere vragen heeft, ben ik steeds bereid u daarbij te helpen.

Ivo De Vree

0475 93 88 64

Hemitrichia clavata - Doorschijnend langdraadwatje
(Ivo De Vree)

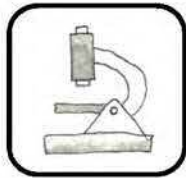

Sleutel tot veelvoorkomende soorten slijmzwammen (voor kinderen en beginners)

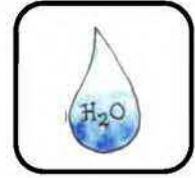
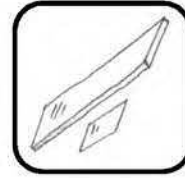
Dus je hebt een slijmzwam gevonden...

Als mensen slijmzwammen vinden, willen ze vaak weten welke soort het is. Dit kan soms moeilijk te achterhalen zijn, omdat de wetenschappelijke beschrijvingen lang en verwarrend zijn voor kinderen. Deze sleutel behandelt veelvoorkomende groepen slijmzwammen die je mogelijk tegenkomt. Het vertelt je niet de exacte soortnaam van je slijmzwam, maar maakt je bekend met de geslachtsgroepen die in deze grotere groep voorkomen. Een geslacht is een beetje zoals je familienaam. Mijn naam is Peta McDonald en mijn familienaam is 'McDonald'. Als je mijn achternaam kent, weet je misschien iets over de mensen met wie ik verwant ben en de dingen die we gemeen hebben. Het is hetzelfde met slijmzwammen.

Je hebt nodig

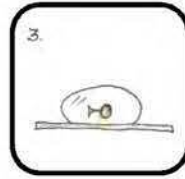
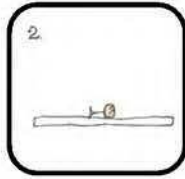

Fijn pincet
Microscop
Draag- en dekglasjes
Klein beetje water

Een preparaat maken

1. Maak met een pincet voorzichtig een vruchtlichaam van je slijmzwam open en blaas de sporen eruit.
2. Plaats de slijmzwam in het midden van je draagglasje.
3. Doe een druppel water op de slijmzwam.
4. Laat een dekglasje voorzichtig over het druppeltje water zakken totdat de slijmzwam tussen de twee glasjes is geplet.

Hoe de sleutel gebruiken

Voor deze sleutel krijg je meestal twee mogelijkheden in aparte vakken. Lees beide opties, bekijk de diagrammen en kies dan degene die het beste bij jouw slijmzwam past. Als je eenmaal hebt besloten, volg je het pad naar de onderstaande vakken en ga je verder met het kiezen van de beste optie voor je exemplaar. Dit wordt een dichotome sleutel genoemd en door deze te gebruiken, oefen je wetenschappelijke vaardigheden in classificatie en identificatie van levende wezens.

Nu ben je klaar om te gaan!

Begin met het bekijken van de buitenkant van je slijmzwam met een vergrootglas of stereomicroscop.
Breek er dan een open en bereid een glasplaatje voor het microscopisch onderzoek.
Laten we eens kijken of je kunt achterhalen in welk geslacht het zit!

1. Bekijk, voordat je de microscoop gebruikt, met je ogen de kleur van de sporen. Als de sporen een donkere kleur hebben, zoals zwart, donkerbruin of paarsbruin, volg dan dit pad naar beneden.

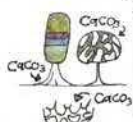

1a. Als de sporen een lichte/felle kleur hebben, zoals geel, oranje, rood, grijs of lichtbruin,

Ga naar stap 28 op pagina 3

2. Calciumcarbonaat (CaCO_3) is te vinden ofwel op de steel, op het peridium (de schil of het omhulsel rond de sporenmassa) of in de slijmzwam en houdt de sporen op hun plaats.
Calciumcarbonaat is gemaakt van calcium en ziet eruit als wit krijt of verf of eierschaal. Om het lastig te maken, soms kan het ook geel/oranje/bruinachtig zijn.

2a. CaCO_3 is nergens op de slijmzwam aanwezig

Ga naar stap 13 op pagina 2

3. De slijmzwam heeft de vorm van een kussen en is gemakkelijk te zien zonder een microscoop. Hij kan soms uitgroeien tot grote afmetingen.

3a. De slijmzwam heeft afzonderlijke vruchtlichamen, sommige met stelen, sommige plat (zittend) en andere hebben wormachtige vormen (plasmodiocarpen).

4. De buitenste laag van de slijmzwam is bedekt met kleine kristallen van calciumcarbonaat (CaCO_3) die een beetje op sterren lijken.

Mucilago

K

4a. Geel of wit CaCO_3 is aanwezig op de buitenste laag en soms ook in de slijmzwam, maar heeft geen stervorm.

A

Fuligo

5. De slijmzwam is komvormig. Het bovenste deel van de slijmzwam heeft een ronde dop, zoals een eikeldop, of een deksel dat afbreekt wanneer het tijd is om de sporen vrij te geven.
Het onderste deel van het peridium (de schil of het omhulsel rond de sporen) blijft over als een diepe kom die de sporen vasthoudt.

Craterium

5a. De slijmzwam is niet komvormig met een dop.

Kristallijne kalk
(heeft structuur)

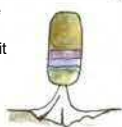
Amorfe kalk
(heeft geen structuur)

6. Het peridium (de schil of het omhulsel rond de sporen) bevat calciumcarbonaat (CaCO_3). Dit lijkt soms op vlekken van witte (of gele) verf, of soms op kleine zoutkristallen.
Op andere momenten is het hele peridium gemaakt van CaCO_3 en als je het breekt, kun je de witte kleur ook van binnen zien alsof je naar een eierschaal kijkt of krijt breekt.

K

6a. Op het peridium is er geen CaCO_3 te zien maar de steel is gemaakt van wit CaCO_3 . Als je de steel breekt ziet het eruit als wit krijt van binnen. Het peridium is glanzend en kleurrijk, als een hologram.

Diachea

7. CaCO_3 op het peridium heeft de vorm van minuscule kristallen, die onder de microscoop op zout of suiker lijken. Ze glinsteren vaak als er licht op schijnt.
Ze kunnen stervormig of schijfvormig zijn en zijn soms zo dicht op elkaar gepakt dat ze een glinsterende laag vormen, zoals de parelmoerlaag van een schelp.

K

7a. CaCO_3 op het peridium is niet gemaakt van kleine kristallen.

13. De slijmzwam heeft de vorm van een kussen of de afzonderlijke vruchtlichamen zijn erg dicht op elkaar gepakt en aan de onderkant met elkaar verbonden, zodat ze als bosjes groeien.

13a. De slijmzwam heeft afzonderlijke vruchtlichamen, soms met een steel, soms plat (zittend) en andere wormachtige vormen (plasmodiocarpen). Soms kunnen deze bij elkaar staan, maar worden ze meestal niet samengevoegd aan de basis.

14. De slijmzwam heeft individuele vruchtlichamen die aan de basis zijn vastgehecht. Van bovenaf zie je de afzonderlijke delen uitgroeien als een zeespons of koraal.

Symphytocarpus

14a. De slijmzwam is meer een kussenvorm, zonder afzonderlijke vruchtlichamen.

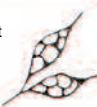
16. De slijmzwam heeft een steel en kan vele vormen hebben, bol-, ei- tot cilindervormig.

16a. De slijmzwam zit plat op het substraat (zittend) en kan een bolvorm hebben, hoekig zijn, of langer zijn zoals een worm of worst.

15. Het capillitium (draden in de slijmzwam die de sporen vasthouden) is samengesteld uit dunne draden die verdikte delen bevatten die eruitzien als een groep bellen (lantaarntjes) die aan elkaar zijn bevestigd.

Brefeldia

15a. De draden van het capillitium zonder verdikte delen.

Amaurochaete

17. De slijmzwam bevat een gele, wasachtige substantie, hetzij op de steel als een gele kraag, als olievlekken op het peridium (de schil of het omhulsel rond de sporenmassa) of aan de binnenkant, als onderdeel van het capillitium (draden in de slijmzwam die de sporen bevatten). Onder de microscoop ziet deze wasachtige substantie eruit als gele oliedruppels.

Elaeomyxa

17a. Er zit geen was op de slijmzwam.

26. De slijmzwam is erg slijmerig en geleachtig als het vochtig is.

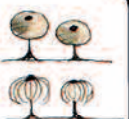

Colloderma

26a. De slijmzwam is niet geleachtig als het vochtig is. Het peridium is dun als cellofaan dat straalt met prachtige kleuren.

18. De slijmzwam heeft een bolvorm en heeft een kleine, zwarte schijf aan de bovenkant. Als de sporen worden weggeblazen, kun je zien dat het capillitium (draden in de slijmzwam) soms verbonden is met deze schijf en naar beneden hangt om de sporen vast te houden.

Enerthema

18a. De slijmzwam heeft geen zwarte schijf aan de bovenkant, het capillitium in de slijmzwam groeit uit de hoofdsteel om de sporen vast te houden.

27. Hoewel er geen steel is, is er wel een columella (die lijkt op een steel maar bevindt zich aan de binnenkant van de slijmzwam). Het capillitium strekt zich uit langs de columella en de draden zijn met elkaar verbonden tussen de sporen.

Paradiachea

27a. Er is geen columella. Het capillitium verbindt de basis van de slijmzwam met de bovenkant waar het zich soms een net vormt.

Diacheopsis

19. Wanneer de sporen worden weggeblazen, vormt het capillitium een zeer fijn net dat over het hele oppervlak van de slijmzwam te zien is. Het net is verbonden met de steel.

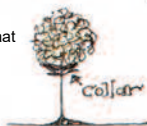

19a. Er is geen net te zien over het oppervlak van de slijmzwam, wanneer de sporen worden weggeblazen.

24. Het peridium laat een klein kraagje na rond de steel.

Collaria

24a. Het peridium verdwijnt volledig en er zit geen kraag meer om de steel.

25. De steel is vezelig en de basis lijkt een beetje op dik touw onder de microscoop. Je kunt niet door de steel heen kijken.

Comatricha

25a. De steel is hol en soms doorschijnend (je kunt er doorheen kijken) onder de microscoop. Het ziet er niet vezelig uit aan de basis.

Stemonaria

--- Opmerking voor kinderen ---

Er zijn een paar soorten die bruine sporen hebben maar tot een ander geslacht behoren, dus als je jouw exemplaar hier niet kunt vinden, ga dan verder naar de lijst van de soorten met fel- of lichtgekleurde sporen hieronder!

1a. De sporen zijn licht- of felgekleurd zoals geel, oranje, rood, grijs of lichtbruin.

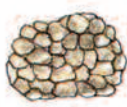
28. De slijmzwam kan soms behoorlijk groot zijn en is zonder microscoop meestal goed te zien. Het heeft een beetje de vorm van een kussen of de afzonderlijke vruchtlichamen zijn erg dicht op elkaar gepakt en aan de onderkant met elkaar verbonden, zodat ze in dichte trossen groeien.

28a. De slijmzwam is kleiner en heeft aparte vruchtlichamen. Soms hebben deze stelen, soms zitten ze plat (zittend) en andere wormachtige vormen (plasmodiocarpen). Deze kunnen soms dicht bij elkaar staan, maar worden meestal niet samengevoegd aan de basis.

29. Van bovenaf lijkt de slijmzwam uit losse delen te bestaan, die in een dichte tros aan elkaar groeien.

29a. De slijmzwam is kussenvormig, er zijn geen afzonderlijke delen van bovenaf te zien.

30. De slijmzwam is kussenvormig of in een dichte tros als een bos bloemen. De losse delen zien er van bovenaf soms uit als zeshoeken. Meestal staan ze los van elkaar. De sporen zijn gekleurd als kaneel of roest.

Tubifera

30a. De slijmzwam is platgedrukt, zoals lijm die op een tafel is gemorst.

(Zie ook *Dianema*)

32. De slijmzwam is bol-, ei- of soms kussenvormig. De sporen zijn zeer lichtroze of lichtgrijs van kleur.

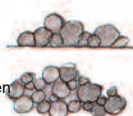
Lycogala

32a. De slijmzwam is meer kussenvormig met een brede basis. De sporen zijn bruin, geel of olijfgroen.

Reticularia

31a. De afzonderlijke delen zijn meestal in zeer strakke groepen, met hun randen vaak met elkaar verbonden. Zo kan het lijken op een hoop bellen.

Lindbladia

31. Afzonderlijke onderdelen worden alleen gezien als platte zeshoeken op het oppervlak. Vaak zit er onder de slijmzwam een glanzend, wit laagje dat aan de zijkanten op de ondergrond te zien is en dat het aan het hout vasthoudt, zoals lijm.

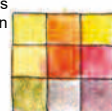
Dictydiaethalium

33. De slijmzwam is erg klein, kleiner dan normaal (ongeveer 0,1-0,8 mm hoog) en heeft altijd een steel. De slijmzwam is zo klein dat het zelfs onder een stereomicroscoop moeilijk te zien is. De sporen zijn wit, lichtroze of lichtgeel.

Echinostelium

33a. De slijmzwam is groter dan in stap 33 en de sporen hebben felle kleuren.

Ga naar stap 34 op pagina 4

34. Er zijn draden, haarachtige takken of buizen in de slijmzwam tussen de sporen. Ze helpen de sporen op hun plaats te houden. Dit wordt capillitium genoemd.

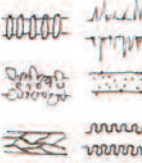
34a. Er zit geen capillitium in de slijmzwam om de sporen vast te houden.

36. Het capillitium is bedekt met een spiraalpatroon, een beetje zoals een stuk touw. Soms zijn de spiralen dicht op elkaar gepakt als een touw dat heel strak is gewikkeld, soms zijn ze los of verder uit elkaar.

36a. Het capillitium heeft geen patroon met spiralen. Het is in plaats daarvan glad of bedekt met stekels, ringen, wratten of knobbelige stukjes.

35. Aan de buitenkant van de sporen is een kool- of netachtige structuur te vinden, maar er bevindt zich geen capillitium (takken of draden) in de slijmzwam.

Cribraria

35a. Er is geen capillitium, noch een koolachtige structuur rond de sporen. De slijmzwam groeit meestal plat op het oppervlak, maar heeft soms een zeer korte, brede steel.

Licea

37. De spiralen zijn zeer duidelijk op het capillitium.

37a. De spiralen zijn zeer zwak gemarkeerd op het capillitium en de draden hebben afgeronde of stompe uiteinden.

Oligonema & Calonema

41. De slijmzwam heeft een steel.

41a. De slijmzwam zit plat op het substraat (zittend-zonder steel).

38. Het capillitium zit aan de basis vast aan de slijmzwam. Het blijft zitten als je het openbreekt en de sporen uitblaast. De uiteinden van het capillitium splitsen zich in strengen als een stuk touw dat is losgeraakt.

Prototrichia

38a. Het capillitium zit niet vast aan de basis, maar zit los en valt uit de slijmzwam als je deze openbreekt.

42. De slijmzwam lijkt een beetje op een suikerspin of een stokje. Het capillitium is warrig en alles lijkt met zichzelf te verbinden. De strengen zijn bedekt met veel interessante patronen zoals ringen, stekels, kleine ribbels of wrachtige/knobbelige stukjes. Dit geslacht is er in vele kleuren, zoals wit, geel, roze, rood.

Arcyria

42a. Het capillitium is anders dan wat beschreven is in stap 42.

39. Het draadachtige capillitium lijkt verbonden te zijn tot een net, zodat er niet veel vrije uiteinden te zien zijn.

Hemitrichia

39a. Er zijn veel afzonderlijke draden capillitium en er zijn veel puntige uiteinden te zien.

43. De slijmzwam is bolvormig en kleiner dan 2 mm. Het capillitium vertakt zich als een haspel vanaf de bovenkant van de steel naar het peridium (de schil of het omhulsel rond de sporen). Als het peridium volledig is ontwikkeld, valt het uiteen in kleine vlokken die aan de toppen van het capillitium blijven zitten.

Clastoderma

43a. De slijmzwam is eivormig en groeit in clusters, soms met stelen die aan elkaar zijn verbonden. Als er capillitium is, is het gemaakt van rechte buizen die groeien in plukjes die eruitzien als de borstelhaaren van een borstel. Anders is er misschien helemaal geen capillitium.

Alwisia

40. Het peridium (de schil of het omhulsel rond de sporen) is vrij dik of verhard en vaak zwart van kleur. Sommige openen door een deksel en andere barsten open als ruwe bloemblaadjes. De sporen hebben een oranje/gele kleur of zijn steenrood.

Hopefully, you now have some ideas about which genus
your slime mould might fit into.
It's a good idea to write them down and then explore each one
a bit further to see if the descriptions match your slime mould. This is what scientists do
when they identify many different types of living things.
You're never too young to have a try yourself!

If you want a further challenge, you could find a key that helps you narrow down
which species you have within this genus.

All the best with your searching and identifying!

Peta

(Science Teacher in Melbourne, Australia)
Contact me at peas3@hotmail.com

Hopelijk heb je nu enkele ideeën over in welk geslacht
jouw slijmzwam zou kunnen passen.
Het is een goed idee om ze op te schrijven en ze dan een beetje verder
te onderzoeken om te zien of de beschrijvingen overeenkomen met je slijmzwam.
Dit is wat wetenschappers doen
als ze veel verschillende soorten levende wezens identificeren.
Je bent nooit te jong om het zelf te proberen!
Als je nog een uitdaging wilt, kun je een sleutel vinden die je helpt te bepalen
welke soort je binnen dit geslacht hebt.

Veel succes met zoeken en identificeren!

Peta

(docent natuurwetenschappen in Melbourne, Australië)
Neem contact met mij op via peas3@hotmail.com

*A big thank you to Edvin Johannesen, Sarah Lloyd and Karina Knight for looking over my draft, helping with corrections
and for their encouragement to create this in the first place.
I would also thank Ivo De Vree for translating this work into Dutch*

Inhoud

1	Editoriaal	<i>L. Deceuninck</i>
2	Excursiekalender	
4	Educatieve bijeenkomsten	
8	Brandplekpaddenstoelen in Landschap De Liereman	<i>F. Geerts</i>
13	Verrassende vondsten: <i>Auriporia aurulenta</i>	<i>G. Tilkin</i>
15	Cartoon	<i>S. Persoons</i>
16	Cursus 'Microscopie in functie van de mycologie'	<i>L. Deceuninck</i>
17	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	<i>R. Steeman / W. Veraghtert</i>
20	Afdelingsnieuws AMK	
20	Bib-nieuws	<i>L. de Nave</i>
21	Toelichting bij de sleutel tot veel voorkomende soorten slijmzwammen	<i>I. De Vree</i>
	Bijlage (1-6): de sleutel	<i>P. McDonald / I. De Vree</i>

SPOREN is een uitgave van de KVMV, de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw.

Afdelingen: Antwerpse Mycologische Kring (AMK), Mycologische Werkgroep Limburg (Mycolim), Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW) en Zelfstandige Werkgroep voor Amateurmycologen (ZWAM).

Voorzitter: Lieve Van Boeckel-Deceuninck

Alexander Franckstraat 235 - bus 3, 2530 Boechout - 03 455 01 27 - 0475 268 167 - lieve.deceuninck@skynet.be

Ondervoorzitter: Mieke Verbeken

Predikherenstraat 37, 8750 Wingene - 051 65 89 80 - mieke.verbeken@ugent.be

Penningmeester: Luc De Wilde

Philippe Saverysstraat 436, 9140 Temse - luc.de.wilde2@telenet.be

Secretaris: Ronny Boeykens

Mersenhovenstraat 12, 3722 Wintershoven - 0477 395 457 - kvmv.secretaris@gmail.com

Ledenadministratie: Robert De Ceuster

Kloosterbergstraat 34, 3290 Diest - 013 33 57 96 - robert.de.ceuster@scarlet.be

Overige bestuurders:

André De Kesel, Haesaertsplaats 15, 2850 Boom - 0473 927 926 - andre.dekesel@plantentuinmeise.be

Georges Buelens, Grensstraat 56, 3271 Averbode - 0471 205 014 - georges.buelens@telenet.be

Gut Driesen-Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven - 011 72 59 24 - driesen.tilkin@gmail.com

Myriam de Haan, Leopoldstraat 20, bus 4.1, 2850 Boom - 03 888 75 14 - myriam.de.haan@skynet.be

Nathan Schoutteten, Hoogstraat 114, 9570 Lierde - 0495 11 38 16 - nathan.schoutteten@gmail.com

Roosmarijn Steeman, Bist 66, 2500 Lier - 0485 68 88 48 - roosmarijn.steeman@gmail.com

Ruben De Lange, Dorpsstraat 67, 9420 Erpe-Mere - 0479 718 464 - ruben_de_lange@hotmail.com

Wim Veraghtert, Bist 66, 2500 Lier - 0496 97 87 79 - wim.veraghtert@gmail.com

Internet: KVMV: www.kvmv.be

AMK, MYCOLYM, OVMW en ZWAM vindt u onder de rubriek "Afdelingen"

Verantwoordelijke bibliotheek:

Lucy de Nave, Jan Van Rijswijcklaan 277, 2020 Antwerpen - lucy.denave@gmail.com

Funbel

Secr.: Emile Vandeven, Kleinewinkellaan 53 bus 1, 1853 Strombeek-Bever - 0478 08 21 50 - vandeven.emile@skynet.be

Commissie Paddenstoelen en Natuurbehoud (CPN): Roosmarijn Steeman en Ronny Boeykens

Lidmaatschap KVMV 2024: bedraagt 23 euro (inwonende gezinsleden zijn automatisch medelid), te storten op de rekening IBAN BE17 7370 1875 7621 (BIC-code KREDBEBB) van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging, Universiteitsplein 1, 2610 Antwerpen. Voor leden buiten Europa bedraagt het lidmaatschap 30 euro. De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever. De nieuwsbrief *Sporen* (4 maal/jaar) en het blad *Sterbeekia* zijn begrepen in het lidgeld.

Verantwoordelijke uitgever: Danny Minnebo, Kleine Molenstraat 19, 9290 Overmere

Redactieleden: Georges Buelens, Gut Tilkin, Lieve Deceuninck, Robert De Ceuster en Ruben De Lange

Eindredactie en lay-out: Danny Minnebo - 0478 82 87 81 - minnebo.troch@telenet.be

Ieder lid kan publiceren in *Sporen*. **Teksten** voor volgend nummer moeten **vóór 1 november 2023** gemaild worden naar het redactielid van zijn afdeling:

AMK	> Lieve Deceuninck	- lieve.deceuninck@skynet.be
MYCOLIM	> Gut Tilkin	- driesen.tilkin@gmail.com
OVMW	> Ruben De Lange	- ruben.delange@ugent.be
ZWAM	> Georges Buelens	- georges.buelens@telenet.be

Foto's of figuren in de tekst worden best nog eens afzonderlijk meegestuurd als beeldbestand (liefst *.jpg).

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikels berust bij de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (KVMV). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken. Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikels of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

ISSN 2030-367X